

Στο προηγούμενο κείμενό μου έγραφα για το πόσο βασανιστική καθίσταται, κάτω από τις υπάρχουσες συνθήκες, η πάλη με τις λέξεις. Έλεγα πως στη συγκεκριμένη χρονική συγκυρία που μετεωριζόμαστε πάνω από το συναισθηματικό μας κενό, που τα όνειρα και οι προσδοκίες μας μπαίνουν στην ασφυκτική μέγγενη της επιβίωσης, το να απλώσεις τις σκέψεις σου στο χαρτί φαντάζει ως σταγόνα νερού σε άνυδρο τοπίο. Κι όμως έρχονται στιγμές που φυλλομετρώντας ένα έντυπο, μία εφημερίδα ή ένα βιβλίο αισθάνεσαι ευτυχής όταν κοντοστέκεσαι πάνω σ' ένα κείμενο, στην ανάγνωση του οποίου διακρίνεις τη διεισδυτικότητα και την ευαισθησία του συγγραφέα του. Είναι δε γεγονός πως μέσα στο «σορό» της απύθμενης ανοησίας, αυτής που κατά κόρον φιλοξενείται στις σελίδες των εφημερίδων, ή στις προθήκες των βιβλιοπωλείων και πολύ περισσότερο, βέβαια, στις οθόνες των τηλεοράσεών μας, υπάρχουν δημοσιεύματα (βιβλία και εκπομπές) άξια λόγου και αναφοράς που μπορούν ακόμη να ανοίγουν ορίζοντες προβληματισμού, καλλιεργώντας την κριτική σκέψη του αναγνώστη.

Ένα τέτοιο ακριβώς δημοσίευμα ήταν και αυτό που πρόσφατα φιλοξενήθηκε σε χώρο αυτής εδώ της εφημερίδας με την υπογραφή του Θανάση Μπαντέ.

Κύριος τίτλος του κειμένου του ήταν «Μπερλίν Αλεξάντερπλάτς» και υπότιτλος «ο Μπίμπερκοφ και η ανατομία του φασισμού».

Ορμώμενος ο Θανάσης Μπαντές από την ανάγνωση του ομώνυμου βιβλίου του Άλφρεντ Ντέμπλιν, παρουσίασε με εξαιρετική σαφήνεια την κύρια θεματική του, μέσα από την ανάπτυξη της οποίας επιχειρείται η ανατομία του φασιστικού φαινομένου. Η πορεία του Μπίμπερκοφ, του κεντρικού προσώπου αυτής της αφήγησης, δεν συνιστά παρά την ακριβή καταγραφή της διολίσθησης μίας ολόκληρης κοινωνίας, που ζει σε καθεστώς πλήρους αποσύνθεσης, προς τον φασισμό.

Το ιδιαίτερο ενδιαφέρον αυτού του κειμένου βρίσκεται στην αναγωγή που επιχειρεί ο Μπαντές στο σήμερα. Γράφει χαρακτηριστικά:

«Το βιβλίο γίνεται περισσότερο επίκαιρο από ποτέ αν αναλογιστεί κανείς το σύγχρονο κόσμο της οικονομικής κρίσης, της ακρίβειας, της ανεργίας, των περικοπών, της εκμετάλλευσης, των απολύσεων, με δύο λόγια της παγκοσμιοποίησης του κεφαλαίου που αφήνει πίσω της ορδές απειλημένων και εξασφαλίζει υπερκέρδη στις πολυεθνικές...»

Πράγματι, αυτό που διαπιστώνει ένας προσεκτικός παρατηρητής, είναι πως σταδιακά σ' όλη την Ευρώπη αλλά κυρίως στη χώρα μας, μ' αφορμή την οικονομική κρίση και την επιβολή σειράς μέτρων που βάλλουν πρωτίστως κατά των ασθενέστερων οικονομικά τάξεων, καλλιεργείται τεχνηέντως (είτε μέσω των ΜΜΕ, είτε μέσω συγκεκριμένων «πολιτικών διαύλων») μία εσωστρεφής αντιμετώπιση των προβλημάτων που οδηγεί σε φοβικές συμπεριφορές και αυθόρμητες συσπειρώσεις γύρω από έννοιες που μέχρι πρότινος αντιμετωπίζονταν με εντελώς διαφορετικό τρόπο.

Ο φόβος απέναντι στην απώλεια της εργασίας, η κοινωνική ανασφάλεια, οι έσωθεν και έξωθεν απειλές για οικονομική χρεοκοπία, η αυξανόμενη εγκληματικότητα, οι ελλείψεις πολιτικές ηγεσίες, η οικονομική δυσπραγία, η αμφισβήτηση εν γένει ενός τρόπου ζωής που διασφάλιζε την ασφαλή συνέχεια της καθημερινότητας, δημιουργούν ασυναίσθητες συσπειρώσεις γύρω από θέσεις και αντιλήψεις που ευθέως παραπέμπουν σε επικίνδυνους αναχρονισμούς.

Η αναζήτηση αποδοτομπαίων τράγων στα πρόσωπα των χιλιάδων μεταναστών, τα εύκολα αναθέματα σε βάρος του συνόλου του πολιτικού κόσμου (λες και οι πολιτικοί εκλέγονται από εξωγήινους), οι έμμεσες και

άμεσες βολές κατά της «ασθενικής» δημοκρατίας μας, η καταφυγή σε «αξίες» που αναδεικνύουν τον στείρο εθνικισμό και τη θρησκευτική μισαλλοδοξία, η συνεχής διολίσθηση, από ολοένα και περισσότερους πολίτες (και δη τους ασθενέστερους οικονομικά) σε περιέργες αναφορές στην «χρυσή επταετία» του Παπαδόπουλου, μπορεί να ακούγονται στους περισσότερο σώφρονες ως λεκτικοί ακροβατισμοί ή και ακόμη ως αφορμή για σαρκαστικά και ειρωνικά σχόλια, όμως δεν παύουν να βρίσκουν εύφορο έδαφος για να ανθίσουν, αγκαλιάζοντας ολοένα και ευρύτερες κοινωνικές ομάδες.

Το φαινόμενο αυτό δεν είναι τωρινό. Αντίθετα, απλώνεται στη χώρα μας σαν τον ιστό της αράχνης εδώ και πολλά χρόνια. Αιτία για την ανάδυσή του στο προσκήνιο με τρόπο περισσότερο άμεσο και αισθητό είναι η διάχυση στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον της αίσθησης του φόβου από την οικονομική ανασφάλεια.

Το δυστύχημα είναι πως το φαινόμενο αυτό αναπτύσσεται καθ' όσον αποδυναμώνεται ο πολιτικός λόγος και δη αυτός που αρθρώνεται από τον χώρο της Αριστεράς. Όντας η Αριστερά εγκλωβισμένη σε εσωστρεφείς αναζητήσεις, διασπασμένη σε μύρια κομμάτια, καθένα από τα οποία διεκδικεί το δικαίωμα στην απόλυτη αλήθεια, χωρίς ουσιαστική δυνατότητα άμεσης και ουσιαστικής παρέμβασης στα τεκταινόμενα, μακριά εντέλει από τις πραγματικές ανάγκες των ίδιων των πολιτών και δη αυτών που συνιστούσαν το προνομιακό πεδίο δράσης της, έχει παραχωρήσει σημαντικό έδαφος στους πολιτικούς της αντιπάλους με αποτέλεσμα την σταδιακή αποδυνάμωσή της.

Η φύση απεχθάνεται το κενό και στη συγκεκριμένη περίπτωση η αδυναμία της Αριστεράς ενισχύει τις δυνάμεις της απέναντι όχθης. Ο πολίτης ανήμπορος να σταθεί κριτικά απέναντι στις εξελίξεις, μόνος απέναντι στο «τσουνάμι» των δυσβάστακτων οικονομικών μέτρων, με το φόβο να έχει τρυπώσει βαθιά μέσα του, στην απέλπιδα προσπάθεια άμυνας διολισθαίνει στην αποδοχή ακραίων συνθημάτων και επιλογών.

Όσο η Αριστερά δεν καταφέρνει να βρει το βηματισμό της, όσο θα παλεύει με τους δικούς της εφιάλτες και τις εγγενείς αδυναμίες της, χάνοντας το νήμα που τη συνδέει με την κοινωνία, τόσο περισσότερο θα βαθαίνει και θα απλώνεται το φαινόμενο του νεοφασισμού στη χώρα μας, οι συνέπειες του οποίου θα γίνουν εμφανείς στο άμεσο μέλλον.